

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

381

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΕΘΟΡ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ 11.

ΤΟΜΟΣ Β'.

3 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1893.

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΡΩΜΑΙΩΝ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.*

Συμμετοχόμενος των εύχρηστων, ἢν ἠσθάνθη τὸ Σεβ. Δημόσιον διὰ τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ σπουδαῖον μεταρρυθμίσειν τῆς τοῦ Νεολόγου Ἐβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως, ἐθεώρησα καθήκον ἵνα κἀγὼ συνεισφέρω λιθάριά τινα πρὸς ἐπαύξεισιν τῆς ὑλης, καὶ συντελέσω εἰς πλουτισμὸν αὐτῆς διὰ τῆς καταχωρήσεως ἐν αὐτῷ παλαιγενῶν μὲν ἐγγράφων, πολλῶν δὲ τὴν ἀξίαν ἔχόντων, καὶ ἀφορώντων ἰδίως αὐτὴν τὴν βασιλεύουσαν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου.

Ὡς ἀπαρχὴν τῶν ὑπιδχνουμένων ἀποστέλλω Χρυσόβουλλον Ἰωάννου Ε' αὐτοκράτορος τῶν Ρωμαίων τοῦ Παλαιολόγου, ἀναλαβόντος τὰς ἡνίας τῆς βασιλείας ἐν ἡλικίᾳ ἑννέα ἐτῶν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἄννης καὶ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, τοῦ μετ' ὀλίγον συμβασιλεύσαντος, ἀλλὰ παραιτηθέντος τοῦ θρόνου καὶ ἀποθανόντος ἐν τῇ Ἱερῇ Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ὑπὸ τὸ μοναχικὸν ὄνομα Ἰωάσαφ.

Τὸ Χρυσόβουλλον τοῦτο ἐξεδόθη κατὰ δεκέμβριον μῆνα τῆς ἐνδεκάτης ἰνδικτιῶνος τοῦ 'ζωνά' ἔτους, διατηρούμενον μέχρι σήμερον ἐν καλῇ καταστάσει, φέρον ἀπληρωμένον τὸ χρυσοῦν νόμισμα, καὶ τὴν δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν ὑπογραφὴν, ἥς πιστὸν ἀντίγραφον ἐπισυνάπτω.

Ἀφορμὴ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐστὶν ἡ ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου πατρὸς Νήφωνος, μοναχοῦ Λαύρας, προσήλωσις κτημάτων τινῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπως ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν, ἀνερχομένων εἰς 900 ὑπέρπυρα, τὰ μὲν ἑκατὸν ἐξοδεύονται «εἰς ἀγορὰν σακ-

» χάρεως ἐμπλάστων καὶ ἐτέρων εἰδῶν δυσπορίστων καὶ διακομίζονται ἐκεῖσε διὰ θεραπείαν καὶ ἰασιν τῶν ἐν Νοσοκομείῳ κατακειμένων ἀσθενῶν μοναχῶν, καὶ ἐν τῷ νοσοκομείῳ κατέστησεν εὐρίσκεσθαι ἐβδόμηται κρυβάτια» τὰ δὲ ὀκτακόσια ὑπέρπυρα εἰς ἀγορὰν οἴτου.

Μὴ ἀπορήσῃ δὲ τις ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν 70 κρυβάτιων ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τῆς Λαύρας, διότι ο αριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ καὶ ἐκεῖτον τῶν κρυβῶν ὑπερβαίνει τοὺς κληίους μοναστὰς, καὶ ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς ἔφερον ἄνδρας, οἳοι Ἡσαίας καὶ Φιλόντες, κληθέντας εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐκ τοῦ Χρυσοβούλλου τοῦτου γνωρίζομεν τὴν ὑπαρξίν Ξενῶνος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἰδρυθέντος καὶ διατηρουμένου ὑπὸ τοῦ ρηθέντος ἀγιωτάτου πατρὸς Νήφωνος, «ὦρα τε καὶ μεγέθει καὶ κρείρ» μηδενὸς ἀπολειπομένου, κειμένου δὲ παρὰ τὴν πύλιν τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ (νῦν Ναζαῖ καποῦ) καὶ δῆλον γενομένου ἐκ τῆς περικοπῆς «ἔτερα οἰκίματα δύο ἀνεγερθέντα ἐκ βάρων παρὰ τοῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ Ξενῶνος».

Περὶ δὲ «τῆς πύλης τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως» ἀποφανθῆναι οἱ ἀιμόδιοι, ὡς καὶ περὶ ἄλλων τοῦ ἐν λόγῳ Χρυσοβούλλου.

ΑΛ. Ε. ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ.

«Πολλοὶ γεγονάσι τῶν τοῦ Σωτῆρος ἐντολῶν πληρωταί· καὶ τῷ μὲν ἐμέλησεν ἀλήτας καὶ ξένους τινὰς συνάγειν καὶ κοινοῦσθαι τράπεζαν αὐτοῖς· τῷ δὲ κἀμνουσιν ὀρέγειν χεῖρα καὶ πᾶν ὄραν καὶ πραγματεῦσθαι τῆς ἐκείων σωτηρίας ἕνεκα· ἄλλω δὲ πολὺς ἐγένετο λόγος, ὅπως εἶη δι' αὐτοῦ τοῖς ἐν δεσμωτηρίοις μελιγμα κακώσεως· ὁ δὲ καὶ τῶν ἄλλων μεμνημένος ἐντολῶν καὶ μὴ ἔχων διὰ πασῶν ἔλθειν θύρας ἀνεσπίους ἀνέωξε· πυρὸς τε μετέδωκε καὶ ἄλλων ἀπαντες μὲν οὖν πολλαπλῆν ἀπολήγονται δῆποθεν τῆς εὐποιίας ἀντίδοσιν, ὁ δ' οὖν ἀγιώτατος κατὰ

*) Ἐπιστολὴ ἐξ Ἁγίου Ὁρους ἀπὸ 20 νοεμβρίου 1892.

πνεῦμα ἀγιώτατος πατήρ τῆς βασιλείας μου κύρ Νήφων διὰ πασῶν ἐληλυθώς, οὐκ ἔστιν οὐδεμιᾶ τούτων οὐχί διαφερόντως τῶν ἄλλων πεπρωτέυκε· καὶ εἰ δεῖ βραχέως ὡς περ ἀφοσιώσασθαι τὰ κατ' ἐκείνον διηγουμένους, ὡς μὴ δόξαμεν παντάπασιν ἀνήκοι τῶν αὐτῷ πεπραγμένων καλῶν, πολλοῖς μὲν ἐν ὀρφανίᾳ καὶ πενίᾳ συζῶσιν, ἀντὶ πατρὸς κατέστη καὶ κηδεμόνος· πολλοῖς δὲ πιεζομένοις ὑπὸ δυσανακλήτων νόσων καὶ τὸ θανεῖν ἀμεινον ἡγουμένοις πολλῶ τοῦ ζῆν ἐπαρκέσαι ἐξάντεις πεποίηκε τοῦ κακοῦ, ἦν δ' ἔσχε πάλαι καὶ νῦν ἐν εἰρηταῖς, αἰχμαλώτοις προμήθειαν, πῶς τις ἐν οὕτῳ βραχεῖ τοῦ λόγου καιρῶ οἶος τ' ἂν γένοιτο διελεῖν· ἀμέλει καὶ πολλοὶ μὲν ἄδουσι τὰ κατ' ἐκείνον καὶ ἄσονται, οἱ μὲν ὅπως γένοιτο τοῖς ὀδεύουσιν ἐν δημοσίοις ὁδοῖς, ἐν ζεύγμασι βείθρων ῥαστώνη τις, ἐπιμέλειαν τοῦ ἀνδρὸς θερμῆν ὡς ἀληθῶς καὶ ἀκαμάζουσαν. οἱ δὲ φροντιστηρίων καὶ θείων οἴκων γόνυ καμψάντων ὑπὸ τῆς τοῦ χρόνου φορᾶς ἀνόρθωσιν· φρεᾶτων ἀνωρυγᾶς, καὶ κρηνῶν ἀνορθώσεις, καὶ πολυχνίων καὶ φρουρίων οἰκοδομᾶς, ἃ πράττων οὐκ ἐν γήραος οὐδῶ, ἀλλὰ παρὰ τοῦσχατον ἤδη τοῦ χρόνου εὖ ποιεῖ καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἄνδρα, τί τις ἂν, μεμνώτω; Ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἑώρων τὸν ἄνδρα ἐπαίνους ἠπτόμενον, καὶ τούτοις τὸν νοῦν προσέχοντα, ἴσως ἂν ἐμήκυνα τὸν περὶ τούτων λόγον· ἐπεὶ δ' ἐκείνος τ' ἄλλα προέμενος πρὸς μόνον ὄρα τὸν ἀπὸ Θεοῦ μισθόν, κἀγὼ χαριζόμενος αὐτῷ, τῷ μὴ πλέον ἐπεξεργάζεσθαι, μηδὲ τὴν τούτων μνήμην ἀνακινεῖν, ἐπὶ ἄλλα τρέψω τὸν λόγον, ἃ καὶ αὐθις ἐπαῖνον μὲν ἐκείνῳ φέροι, οὐ μὴν ἐκληθέντων ἔσται δῆλωσις τοῦ σκοποῦ· ἡ πόλις αὕτη καὶ βασιλεὺς καὶ μητρόπολις τῶν ἄλλων ἀπασῶν ὡς μὲν θέσεως εἰληχεν εὐκαιρίαν, καὶ τὰς ἄλλας μεγέθει καὶ δόξῃ καὶ κάλλει νικᾷ, καὶ μόνῃ τυγχάνει ἐν πάσῃ τῇ γῇ καθάπερ ὁ Σιμωνίδης εἶρηκεν ἐν οὐρανῷ τὸν ἥλιον· καὶ πρόσκοικος οὕσα θαλάττῃ τὸ πλεῖστον ἐκτετάσθαι καὶ κατέχειν τῆς ἠπείρου, καὶ ἠπειρωτὶς ἐστὶ, καὶ σύνδεσμος καὶ κοινὸν ἐμπόριον γῆς τε ὁμοῦ καὶ θαλάττης, ἢ πευ γε δὴ καὶ τυφλῷ δῆλον, καὶ οὐδεὶς ἢ βάκανος ἢ τῶν καλῶν καθάπαξ ἀναίσθητος, ὡς τ' ἄλλως ἐρεῖν· ἀλλ' αὕτη γε μὴν τοὺς ἀπανταχοῦ γῆς πᾶσιν ἀποκρύψασα ἔσχε καὶ κόσμον τε οἰκοδομημάτων, καὶ πάρεστιν ὄρα ἔτι ὅπως τις ἀφήσει τοὺς ὀφθαλμούς, κάλλη καὶ μεγέθει νῶν, ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα, ὧν καὶ τὸ βραχυτάτον ἐκλέψας, ῥαδίως ἴδοι τὰ παρ' ἄλλαις εὐδοκιμοῦντα νικῶν. Οὐ μὴν ἀλώθητον εἰς τέλος αὕτη τὸ κάλλος διαμεμένηκε, καὶ κακῶν ἀκραιφνής· ἀλλ' ὑπήνεγκεν αὐτῇ στυγνὴν ὄφρῦν, τὴν ἰταλικὴν ὁ χρόνος δύναμιν, καντεύθεν τὰ πολλὰ τῶν ἐν αὐτῇ τὸ κάλλος ἀφῆρηται, τὰ δ' ἄλλα τέλειον ἀπεσθήκει. Ἐν αὐτῇ γοῦν μέσῃ καὶ Ξενῶν ἴδρυτο, ὧρα καὶ μεγέθει καὶ χρεῖα μηδενὸς ἀπολειπόμενος, ἀλλὰ καὶ οὗτος εἶξε τῇ κοινῇ τύχῃ, καὶ κἀμνων ἤδη καὶ καταπίπτων, οὐ παροπτέος ἔδοξε τῷ ἀνδρὶ. Ἀμέλει δαπάναις πλείσταις ἀνωρθωκῶς αὐτὸν σεμνότερον ἔστησε τοῦ προτέρου,

τοῖς ἀπανταχοῦ γῆς χειμαζομένοις ὄρμον ἀποδείξας ἄκλυστον, ὡς μετ' ἐλπίδων ἀγαθῶν ὄρμειν ἐν αὐτῷ καὶ καταίρειν, κλύδωνα καὶ ναυάγιον τὰ κατ' οἶκον ἀτεχνῶς νομίζοντας, καὶ βραχὺ καιροῦ διατρίψαντας ἐνταῦθα αὐθις ἐρρωμένους ἐπανάκειν οἴκαδε καὶ σύννοους, μὴ δ' ἴχνος κομίζοντας δυσχερῶν, καὶ τούτων μὲν ἱκανῶς εἰρημένων, ἐπ' ἄλλα τὴν ἐκδρομὴν τοῦ λόγου ποιήσομαι, ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ πᾶν τοῦ σκοποῦ. Ὁ γὰρ τοι πολὺς οὗτος καὶ φρόνιμος οἰκονόμος ὅπως καὶ μετὰ τελευτῆν ἀνθρώπου εὖ ποιῶν εἴη καὶ χαριζόμενος τί μηχανᾶται; πλείστα καταβαλὼν ἐκ τῶν αὐτῷ κτηθέντων ἀμέμπτως ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πλείστα κτημάτων ἐώνηται, καὶ ὡς περ φασὶ τὸν ἥλιον τὴν ὑγρότητα κατὰ βραχὺ κάτωθεν ἀνιμώμενον νεφῶν πρῶτον συστάσεις ποιεῖν, εἶτα ῥίπτειν αὐθις κάτω τὸ ὕδωρ, ὡς δὲ καὶ οὗτος ἐκ τῶν κτηθέντων κατὰ μικρὸν καλαμώμενος εὐπορίαν, αὐθις ἐπ' ἀγοραῖς ἐρίπτει τὸν πλοῦτον· ὡς δ' ἴδιοι λοιπὸν κρεῖττονι συνεργίᾳ τὸ σκοπούμενον ἀνυσθῆν, καὶ μὴ μόνον ἀρκοῦν κἀμνουσι καὶ τεταλαιπωρημένοις, ἀφελόμενος ἐκ τούτων οὐ βραχέα, οὐδ' οἶα λαθεῖν, προσήρμωσε μοναῖς ἀπειρηκυῖαις, καὶ δηλαδὴ τὸν ὄλεθρον ἐπὶ αὐτὰς κατακαυχώμενον ὄρων, ἤμυνε τὰ δυνατὰ. Προβαίνων δ' αἰεὶ καὶ προκόπτων ἐν ἀγαθοῖς, ὡς ἐπύθετο τὴν κατὰ τὸ Ἅγιον Ὅρος τοῦ Ἄθω διακειμένην Σεβασμίαν Βασιλικὴν Μονὴν τὴν ἐπ' ὀνόματι τιμωμένην τῆς πανυπεράγνου Θεομήτορος καὶ ἐπικεκλημένην Λαύραν κομιδῇ κακῶς ὑπὸ σιφοδείας ἔχουσαν καὶ πιεζομένην ἐς τὰ μάλιστα, καὶ ὅσον οὕτω τοὺς ἐν αὐτῇ κοσμίους ἀνδρας διασκεδασθήσεσθαι μέλλοντας, πράγμα τῶν ἀπεικταιοτήτων αὐτῷ καὶ μόνον τὴν καρδίαν ἐκτῆχον, ἐνταῦθα δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσον ῥοπῆς ἐπεδείξατο ταύτῃ βοηθήσαι. Ἀποπεμῶν γὰρ οὐκ ὀλίγα τῶν περιλοιπῶν τῷ Ξενῶνι κτημάτων, ὡς περ χαριστήριον τῶν αὐτῷ βεβιωμένων παρέχων τῇ Θεομήτορι, φέρων ἀνατίθησι τῇ ταύτης μονῇ, ἵνα παρὰ τῆς εἰσόδου τούτων ὠνούμενος κατ' ἔτος σίτος τοῖς ἐκεῖ ἐμπηται. Ἀγαστὸς μὲν οὖν τῆς μεγαλουργίας ὁ ἀνὴρ καὶ τῆς φιλοτίμου γνώμης· θαυμαστός δὲ καὶ τῆς περινοίας κομιδῆ. Ὅσπερ γὰρ πηγῆς τινος ἀνισχύουσης ἐκ κοίλων γῆς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν πότερον τοῦ ἀπαναλωθέντος ὕδατος εἴη πλεον, ἢ τὸ μένον ἔτι κάτω, οὕτω δὴ καὶ οὗτος εὐπορίαν ἐφεῦρε παρ' ἡμείωσιν οὐκ ἔστιν ὅλως ἰδεῖν. Ἐπεὶ δ' ἐζήτησεν ὁ τοιοῦτος κατὰ πνεῦμα ἀγιώτατος πατήρ τῆς βασιλείας μου προβῆναι Χρυσόβουλλον ἐπὶ τοῖς δεδωρημένοις παρ' αὐτοῦ κτήμασι πρὸς τὴν διαληφθεῖσαν Σεβασμίαν Μονὴν, ἡ Βασιλεία μου καὶ διὰ τὴν ἦν ἐνδείκνυται πρὸς αὐτὸν διάθεσιν καὶ σποργὴν πνευματικὴν, καὶ διότι ἀποδέχεται τὴν τοιαύτην θεοφιλῆ πρᾶξιν αὐτοῦ, εὐμενῶς καὶ ἐτοίμως τὴν ζήτησιν αὐτοῦ ἐκπληροῖ, καὶ εὐδοκεῖ προβῆναι τὸν παρόντα Χρυσόβουλλον λόγον αὐτῆς, δι' οὗ καὶ θεσπίζει καὶ προστάσσει καὶ διορίζειται κατέχειν τὴν εἰρημένην Λαύραν τὰ ἐκδοθέντα αὐτῇ παρὰ τούτου κτήματα ἀναφαιρέτως, ἀναπο-

σπάστως, ἀμειώτως, ἀνενοχλήτως, ἃ καὶ κατὰ μέ-
ρος ἔχουσιν οὕτως. « Ἐντὸς τῆς Θεομεγαλύτου,
καὶ Θεοδοξάστου, καὶ Θεοφυλάκτου Κωνσταντινου-
πόλεως περὶ τὴν πύλην τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ
βραππιστοῦ κυλισταρείου ἐξωνηθέν ἀπὸ τινος Μανουὴλ
τοῦ Τζαμάδη. Οἰκήματα ἀγορασθέντα ἀπὸ τοῦ Ῥεν-
τακηνοῦ, ἅτινα μετεποιήθησαν καὶ ἐγένοντο ἀνώγεια
τρία. Καμάρι δύο, ἃς ἀπέδοντο ὅ,τε Ῥωμανὸς καὶ
ὁ Καλόγερος μετασκευασθεῖσαι καὶ αὐταὶ καὶ γενόμε-
ναι οἰκημα ἐν. Καταλλακτικὰ τραπέζια εἰκοσιν, ἐξω-
νηθέντα ἀπὸ τε τοῦ Καλομισείδου, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς
θείας τῆς βασιλείας μου Πιγκερνίσσης τῆς Παλαιο-
λογίνης, τοῦ Λαγγιδᾶ, τοῦ Ζωμά, τοῦ Λαυρεῖτου,
τοῦ Τζικανδήλη, τῆς Χανδρήνης, τοῦ Μονομάχου, τοῦ
Ῥωμανοῦ, τοῦ Βοίλα, τοῦ Μαγγάνη, τοῦ Σγοροπού-
λου, τοῦ Καλοῦ, καὶ τοῦ Φωτιάδου· ἐτι μυρεψικὸν οἰ-
κημα ἀγορασθέν ἀπὸ τοῦ Λιθκρίτου· ἕτερα οἰκήματα
ἀπὸ τε τοῦ Πετρινοῦ καὶ τοῦ Φραγγοπούλου· ἕτερον
ἀπὸ τοῦ Πρωτασηκρητίτι· ἕτερον ἀπὸ τῆς θυγατρὸς
τοῦ Πώλαρι· ἕτερον ἀπὸ τῆς μοναχῆς Εὐπραξίας τῆς
Σαβεντζίνης· καὶ ἕτερα τρία ἀπὸ τοῦ Μελία. Ἐν τῷ
μεσοκάστρῳ τῆς αὐτῆς πύλης ἕτερα τρία ἐξωνηθέντα
ἀπὸ εὐνούχου τοῦ λεγομένου Χρησίμου· ἕτερον ἀπὸ
θυγατρὸς τοῦ Καλοχάτου. Λαχανοπωλεία ἀπὸ τινος
Ἀνδρονίκου τὰ Σάχα, Ἰωάννου τῆς Σπαθοῦς, καὶ
τινος γυναικὸς τῆς Εἰρήνης, ἅτινα καὶ μετεποιήθησαν
καὶ ἐγένοντο ἐργαστήρια δύο μυρεψικὸν καὶ σαρομα-
ρικόν· ἕτερον οἰκημα μετὰ τοῦ πύργου, μεταποιηθέν
καὶ τοῦτο καὶ γένοντο μυρεψικὸν ἐργαστήριον. Σαρ-
δαμαρία τρία ἀπὸ τινος Ἀσπιέτου λεγομένου, οἰκή-
ματα ἀπὸ τοῦ Παλαιολόγου κυροῦ Θεοφυλάκτου τέρ-
σαρα, μετὰ τοῦ παντέκτου Φωκά καὶ τοῦ ἐξ Ἰουδαίων.
Ἐκτὸς τῆς αὐτῆς πύλης εἰς τὸν αἰγιαλὸν οἰκήματα
ὑπὸ Νικολάου τοῦ Μαρουλᾶ, ἅπερ ἀνεκαινίσθησαν
καὶ εὐρίσκονται ἀρτίως σιτοπωλεία, ἕτερα οἰκήματα
δύο ἀνεγερθέντα ἐκ βάρων παρὰ τοῦ μέρους τοῦ αὐ-
τοῦ Ξενῶνος· ἕτερον ἀπὸ τοῦ Ἀκρίτου· ἕτερον οἰκημα
ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου Καταλάκτου. Ξυλοοικήματα τρία
ἀπὸ τοῦ Πεπανοῦ· ἕτερον τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ Σφενταρᾶ,
ἕτερον ἀπὸ τοῦ Ἀραβαντινοῦ, καὶ ἕτερον ἀπὸ τοῦ
Λαγγιδᾶ· ὧν πάντων τὸ ἐνοίκιον καὶ εἰσόδημα γίνε-
ται ὑπέρπυρα ἐπτακόσια. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ Νοσοκομεῖον
τῆς αὐτῆς Μονῆς, Σεβασμίας Βασιλικῆς Λαύρας ἀνε-
δέξατο πρὸ χρόνων ὁ αὐτὸς ἀγιώτατος κατὰ πνεῦμα
πατῆρ τῆς βασιλείας μου καὶ συνεστήσατο καὶ πε-
ριεποιήσατο τοῦτο, καὶ κατέστησεν εὐρίσκεσθαι ἐν
αὐτῷ ἐβδομήκοντα κρηβάτια, κατεψύτευσε καὶ ἐν
αὐτῷ τῷ Ἁγίῳ Ὁρει ἀμπελώνας καὶ ἐλαιῶνας ἕνεκα
διατροφῆς καὶ κυβερνήσεως τῶν ἐν αὐτῷ κατακειμέ-
νων ἀσθενῶν. Εἶτα προσέθηκεν ἐν αὐτῷ καὶ ἐντὸς τῆς
Θεοφυλάκτου Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τὴν πύλην
τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας ἀπὸ τινος Εὐδοκίμου τοῦ
Στραβοσκέλη, ἐξωνηθέντα διὰ πρώτης καὶ δευτέρας
φορᾶς, οἰκήματα μετὰ τῆς νομῆς καὶ περιοχῆς αὐτῶν,
ἅτινα καὶ μετεποιήθησαν καὶ γεγονάσιν ἐργαστήρια,
καὶ τὰ ἐκεῖσε καρφαρεῖα, ἅτινα ἠγοράσθησαν ὑπὸ τοῦ

Βρυενίου. Τραπεζοτόπια τρία περὶ τὴν αὐτὴν πύλην
ἀπὸ τοῦ Μαγουλά· καὶ πλησίον τούτων ἕξω ἐν τῷ
μεσοκάστρῳ ἕτερον τοιοῦτον τραπεζοτόπιον, ὃ εὐρί-
σκειται σύνεγγυς τοῦ Κανάβη· καὶ ἕξω εἰς τὸν αἰγια-
λὸν περὶ τὴν αὐτὴν πύλην ἕτερα ξυλοοικήματα τρία,
ὡς γίνεσθαι καὶ τὴν ἀπὸ τούτων εἰσοδὸν ὑπέρπυρα
διακόσια. Ἀρτίως δὲ ἔταξεν ἵνα τὰ μὲν ἑκατὸν ἀπὸ
τούτων ὑπέρπυρα διδῶνται κατ' ἔτος εἰς ἀγορὰν σακ-
χάρως, ἐμπλάστρων, καὶ ἐτέρων εἰδῶν δυσπορίστων,
καὶ διακομίζονται ἐκεῖσε διὰ θεραπείαν καὶ ἴασιν
τῶν ἐν τῷ τοιοῦτῳ Νοσοκομείῳ κατακειμένων ἀσθε-
νῶν μοναχῶν· τὰ δὲ λοιπὰ ἑκατὸν ἵνα ἐνωθῶσι μετὰ
τῶν εἰρημένων ἐπτακοσίων ὑπερπύρων καὶ γίνονται
ἁμοῦ ὀκτακόσια ὑπέρπυρα· καὶ ἀγοράζεται δι' αὐτῶν
σίτος παρὰ τῶν Λαυριωτῶν μοναχῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἐν-
ταῦθα ἢ ἀλλοχού, ἐνθα ἂν δῆλον ὅτι φανῆ καὶ δόξη
λυσιτελεῖς καὶ συμφέρον, καὶ ἀποκομίζεται ἐκεῖσε,
συνεργεῖται Θεοῦ καὶ βοηθεῖται τῆς Ὑπεραγίας Θεοτό-
κου, στέργουσα τοῦτο καὶ ἀποδοχομένη καὶ ἡ Βασι-
λεῖα μου, διορίζεται ἐνεργεῖσθαι διὰ παντός τοῦτο
οὕτως κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην καὶ θέλησιν καὶ διά-
ταξιν ἀπαραιτήτως καὶ χωρὶς εὐρεσιλογίας, καὶ
μήτε παρὰ τῶν Λαυριωτῶν ἀκυρωθῆναι πώποτε, διὰ
προσέχεις δοκούσας ἀναγκείας, μήτε παρ' οἰουδήτι-
νος ἀστέρου, καὶ εἴτι δὲ περιττεῖται κατ' ἔτος ἀπὸ
τοῦ εἰσοδήματος τοῦ διαληφθέντος ἀμπελώνος καὶ
ἐλαιῶνος, οὐδεὶς δίδοσθαι καὶ τοῦτο πρὸς τὴν εἰρη-
μένην Σεβασμίαν Μονὴν τῆς Βασιλείας μου τὴν Λαύ-
ραν. Ἐὰν τε οὖν πρότερον ὡς δασφλωταὶ καὶ τὰ μὴ
ἀντιθέτα καὶ προσκυρωθέντα τῇ τριαυτῇ Μονῇ
κτήματα παρὰ τοῦ εἰρημένου ἀγιωτάτου κατὰ πνεῦ-
μα πατρός τῆς Βασιλείας μου, καθέξει αὐτὴ καὶ νε-
μήθησεται τῇ ἰσχύϊ καὶ δυνάμει τοῦ παρόντος Χρυ-
σοδούλου λόγου τῆς Βασιλείας μου, καθὼς παρεδό-
θησαν ταύτη παρ' αὐτοῦ ἀναφαιρέτως καὶ ἀναπο-
σπάστως καὶ τέλους καὶ βάρους ἀνώτερα κατὰ τὴν
περίληψιν τῶν ἐπιγορηθέντων τῷ δηλωθέντι εὐα-
γεῖ Ξενῶνι τοῦ ἀγίου Μεγαλομάστορος καὶ Ἰαματικοῦ
Παντελεήμονος Χρυσοδούλλων τῶν ζουδίων καὶ μα-
καριστῶν βασιλέων τῶν ἁγίων μου ἀσθεντῶν, τοῦ τε
προσπάππου καὶ τοῦ πατρός τῆς Βασιλείας μου, καὶ
ὡς διαλαμβάνουσι τὰ γεγονότα ἐπ' αὐτοῖς πράγματα,
καὶ λοιπὰ ἔγγραφα δικαιώματα, μηδεμίαν εὐρίσκουσα
διενόγησιν καὶ καταδυναστείαν καὶ διασεισμόν ὅλως
τινα ἐπὶ τῇ κατοχῇ καὶ νομῇ καὶ δεσποτείᾳ τῶν
εἰρημένων κατὰ μέρος κτημάτων, ἢ παρὰ τοῦ μέρους
τοῦ διαληφθέντος Ξενῶνος, διὰ τὸ εἶναι καὶ εὐρίσκε-
σθαι ἐμπεριειλημμένα καὶ καταγεγραμμένα εἰς τὰ
γεγονότα αὐτῷ ὡς δεδῆλωται Χρυσόβουλλα, ἢ μὴν
παρ' ἑτέρου τινὸς τῶν ἀπάντων, ἔχουσά τε ἐπ' ἀδείας
συσιστᾶν ταῦτα καὶ βελτιοῦν καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον
προάγειν καὶ ἀποκαθιστᾶν κατὰ πάντα τὸν ἐγγω-
ροῦντα καὶ δυνατὸν αὐτῇ τῷ τρόπῳ, καὶ ὡς προαιρεῖται
καὶ βούλεται· ἐπειδὴ καὶ ἦν ἂν ἐργάσθηται τὸ
μέρος τῆς Μονῆς ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ἐπίδοσιν
καὶ ἐπαύξεισιν καὶ βελτιώσιν καὶ ταύτην καθέξει

καὶ νεμηθήσεται ἐν ἀνενοχλησίᾳ πάσῃ διατηρουμένην. Εἰς γὰρ τὴν τούτων ἀσφάλειαν καὶ βεβαίωσιν καὶ διηνεκῇ καὶ μόνιμον καὶ ἀκατάλυτον κατάρτασιν καὶ ὁ παρὼν Χρυσόβουλλος λόγος τῆς βασιλείας μου κατὰ ζήτησιν τοῦ πολλακίς εἰρημένου κατὰ πνεῦμα ἀγιωτάτου πατρὸς τῆς Βασιλείαν μου γεγωνὸς καὶ ἀπολυθεὶς ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπεβραβεύθη τῇ Σεβασμίᾳ Μονῇ τῇ Λαύρᾳ ἐκτεθεὶς κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τῆς ἐνισταμένης ἐνδεκάτης ἰνδικτικῶνος τοῦ ρωνα' ἔτους (=1342μ.Χ.) ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ Θεοσπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος.

† Ἰωάννης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς Βασιλεὺς καὶ Αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Παλαιολόγος.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ DOPPLER-FIZEAU,*

δι' ἧς ἐπιτρέπεται ὁ διὰ τῆς φωτοαναλύσεως ροδδιορισμὸς τῆς ταχύτητος τῶν ἄστρον κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ὀπτικῆς ἀκτίνος.

Ἀρχὴ τοῦ Doppler.— Μετὰ τοιαύτην φυσικομαθηματικὴν ὄντως, ἱστορικὴν προεισαγωγὴν, ὁ συγγραφεὺς ἀρχεται ἱστορικῶς τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀρχῆς τοῦ φυσικομαθηματικοῦ Χριστιανοῦ Doppler, γεννηθέντος ἐν Σαλσβούργῳ τῷ 1803 καὶ ἀποβιώσαντος ἐν Βενετίᾳ τῷ 1853, ὅστις πρῶτος συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιδράσεως τῆς σχετικῆς κινήσεως ἡχητικῆς ἢ φωτεινῆς πηγῆς ἐπὶ τοῦ ἤχου ἢ τοῦ φωτός, οὗτος ἀντιλαμβάνεται παρατηρητῆς τις, ἰδέαν διατυπωθεῖσαν εἰς περίπτωσιν ὑπόμνημα (περὶ τοῦ χρωματισμένου φωτός τῶν διπλῶν ἀστέρων καὶ ἄλλων τινῶν ἀπ. larar) δημοσιευθὲν τῷ 1842 ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι τῆς Βασιλικῆς ἐταιρίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Βοημίας. Ἡ ἀρχὴ αὕτη τοῦ Doppler δύναται νὰ διατυπωθῇ ὡς ἐξῆς:

Θεωρήσωμεν ἀκίνητον πηγὴν κυμάτων, ὧν οἱ παλμοὶ διαδίδονται μετὰ τινος ταχύτητος παρατηρητῆς τις, ἐπίσης ἀκίνητος, θὰ δεχθῇ ἀριθμὸν τινα παλμῶν ἴσων πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς αὐτῆς πηγῆς παραγόμενον ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· ὁ ἀριθμὸς οὗτος χαρακτηρίζει τὸ ὕψος τοῦ ἤχου, ἐὰν ἡ παλλομένη πηγὴ εἶνε ἡχητικὴ, τὸ χρῶμα δὲ τοῦ φωτός, ἐὰν αὕτη εἶνε φωτεινὴ.

Υποθέσωμεν ἤδη τὸν παρατηρητὴν κινούμενον, οἷον ἀπομακρυνόμενον τῆς πηγῆς, βαίνοντα δηλαδὴ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς διαδόσεως τῶν κυμάτων· ὁ παρατηρητῆς οὗτος θὰ δεχθῇ ἐν τῇ μονάδι τοῦ χρόνου ἀριθμὸν τινα παλμῶν μικρότερον τοῦ ὑπὸ τῆς πηγῆς παραγομένου, διότι βαίνει κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τῶν παλμῶν· δὲν θὰ ἐδέχετο μάλιστα οὐδένα τῶν παλμῶν τούτων ἐὰν ἔβαινε μετὰ τῆς αὐ-

τῆς μετ' αὐτῶν ταχύτητος. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ὁ παρατηρητῆς ἀπομακρυνόμενος τῆς ἡχητικῆς πηγῆς θὰ ἀντιληφθῇ ἤχου βαρυτέρου τοῦ τῆς πηγῆς, διότι ἡ κλιμαξὶ τῶν ἤχων, ἀπὸ τοῦ ὀξέος πρὸς τὸν βαρύν, χαρακτηρίζεται ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παλμῶν ἐν τῇ μονάδι τοῦ χρόνου· κατὰ τὴν περίπτωσιν λευκῆς φωτεινῆς πηγῆς, ὁ παρατηρητῆς θὰ ἀντιληφθῇ φωτὸς μᾶλλον ἐρυθροῦ, διότι ἡ κλιμαξὶ τῶν χρωμάτων τοῦ φάσματος, ἀπὸ τοῦ ἰανθίνου πρὸς τὸ ἐρυθρὸν, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν κλιμακα τῶν ἤχων ἀπὸ τοῦ ὀξέος πρὸς τὸν βαρύν.

Ἀντιστρόφως, τοῦ παρατηρητοῦ πλησιάζοντος πρὸς τὴν παλλομένην πηγὴν, ἦτοι βαίνοντος πρὸς συνάντησιν τῶν κυμάτων, ὁ ἀριθμὸς τῶν παλμῶν, οὓς θὰ ἀντιληφθῇ οὗτος ἐν τῇ μονάδι τοῦ χρόνου θὰ εἶνε μεγαλειότερος· ὁ ἤχος λοιπὸν θὰ φανῇ ὀξύτερος ἢ τὸ λευκὸν φῶς μᾶλλον ἰανθίνον.

Υποθέσωμεν τὴν παλλομένην πηγὴν ἐν ἀκίνησίᾳ καὶ τὸν παρατηρητὴν κινούμενον· οἱ αὐτοὶ λόγοι θὰ ὠδήγουν ἡμᾶς εἰς συμπεράσματα ἀντίλογα, ἐὰν ἡ πηγὴ ἦτο κινητὴ, ἀπομακρυνομένη ἢ πλησιάζουσα πρὸς τὸν ἀκίνητον παρατηρητὴν· ἐκ τούτου προφανῶς ἔπεται ὅτι ὀριστικῶς ἐπιδρά ἐπὶ τοῦ φαινομένου μόνον ἡ σχετικὴ κίνησις, ὅπερ ἐπιτρέπει ἡμῖν, πρὸς ἀπλοποίησιν τῶν συλλογισμῶν ἢ τῶν ὑπολογισμῶν, νὰ υποθέτωμεν πάντοτε τὸν παρατηρητὴν ἀκίνητον, ἐν κινήσει δὲ τὴν παλλομένην πηγὴν.

Ἰδοὺ ἄλλως τὰ σημαντικώτερα συμπεράσματα τοῦ Doppler.

α) Διὰ τῆς προσεγγίσεως (τοῦ φωτεινοῦ ἀντικειμένου), ἡ ἔντασις τοῦ φωτός βαίνει πάντοτε ἀεγαυμένη: ὁ χρωματισμὸς, κατὰ τὴν ἀφῆσσαν ταχύτητα, μεταπίπτει ἀπὸ τοῦ λευκοῦ πρὸς τὸ πράσινον, εἶτα πρὸς τὸ κίτρινον καὶ τέλος πρὸς τὸ ἰανθίνον.

β) Διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως, ἡ ἔντασις τοῦ φωτός βαίνει ἐλαττωμένη καὶ τὸ λευκὸν φῶς μεταπίπτει βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ κίτρινον πρὸς τὸ χρυσοῦν καὶ τέλος πρὸς τὸ ἐρυθρὸν. Ἐν τούτοις, ἐὰν τὸ φῶς ὑπέστη ἤδη χρωματισμὸν τινα, οἷον κίτρινον, ἢ μεταβολὴ τῶν χρωμάτων ἀρχεται ἀπὸ τοῦ χρώματος τούτου, ὡς σημειοῦται τοῦτο ἐν α καὶ β.

φ) Ἐὰν ἡ ταχὺτης ἀστέρων τινῶν ἐν κινήσει μεταβληθῇ, τὸ χρῶμα αὐτοῦ καὶ ἡ ἔντασις ὑφίσταται μεταβολὴν· καὶ δυνατόν πάντοτε νὰ συμβῇ ὥστε ἀστὴρ τις μετὰ πάροδον χρόνου τινός νὰ φανῇ εἰς ἡμᾶς ἔχων διαδοχικῶς ἅπαντα τὰ χρώματα τοῦ φάσματος.

Ἐπὶ τούτοις ὁ συγγραφεὺς παρατηρεῖ ὅτι ὁ Doppler εἰς οὐδεμίαν προέβη πειραματικὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς θεωρίας του, περιωρίσθη δὲ ἀπλῶς νὰ ἐπικαλεῖται τὴν ὑπαρξίν τῶν συμπληρωματικῶν χρωματισμῶν οὓς παρουσιάζουσι διπλοὶ τινες ἀστέρες· τοῦτο διὰ τὸν Doppler εἶνε ἀναμφισβήτητον τεκμήριον δύο κινήσεων γινομένων κατ' ἀντίθετον φορᾶν. Προβαίνει δὲ καὶ περαιτέρω· δὲν διστάζει νὰ ἀποδώσῃ

*) Ἴδε ἀριθ. 8, σελ. 145—147.